

**УЧИТЕЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
В ГУМАНІТАРНОМУ ПРОФІЛІ: ВІД
ТРАНСЛЯТОРА ЗНАНЬ – ДО МОДЕРАТОРА
СМИСЛІВ**

Зуляк Галина Ярославівна
учитель української мови та літератури

Трансформація професійної ролі вчителя

СЛОВЕСНИКА

Сучасний освітній

контекст України
Глобалізаційні виклики

Гуманітарний профіль старшої школи.

Роль української

мови та літератури
Формування світогляду

Утвердження цінностей

Культуротворча місія

Нова модель

діяльності вчителя:
Смислотворна діяльність учнів

Критичне мислення й інтерпретація текстів

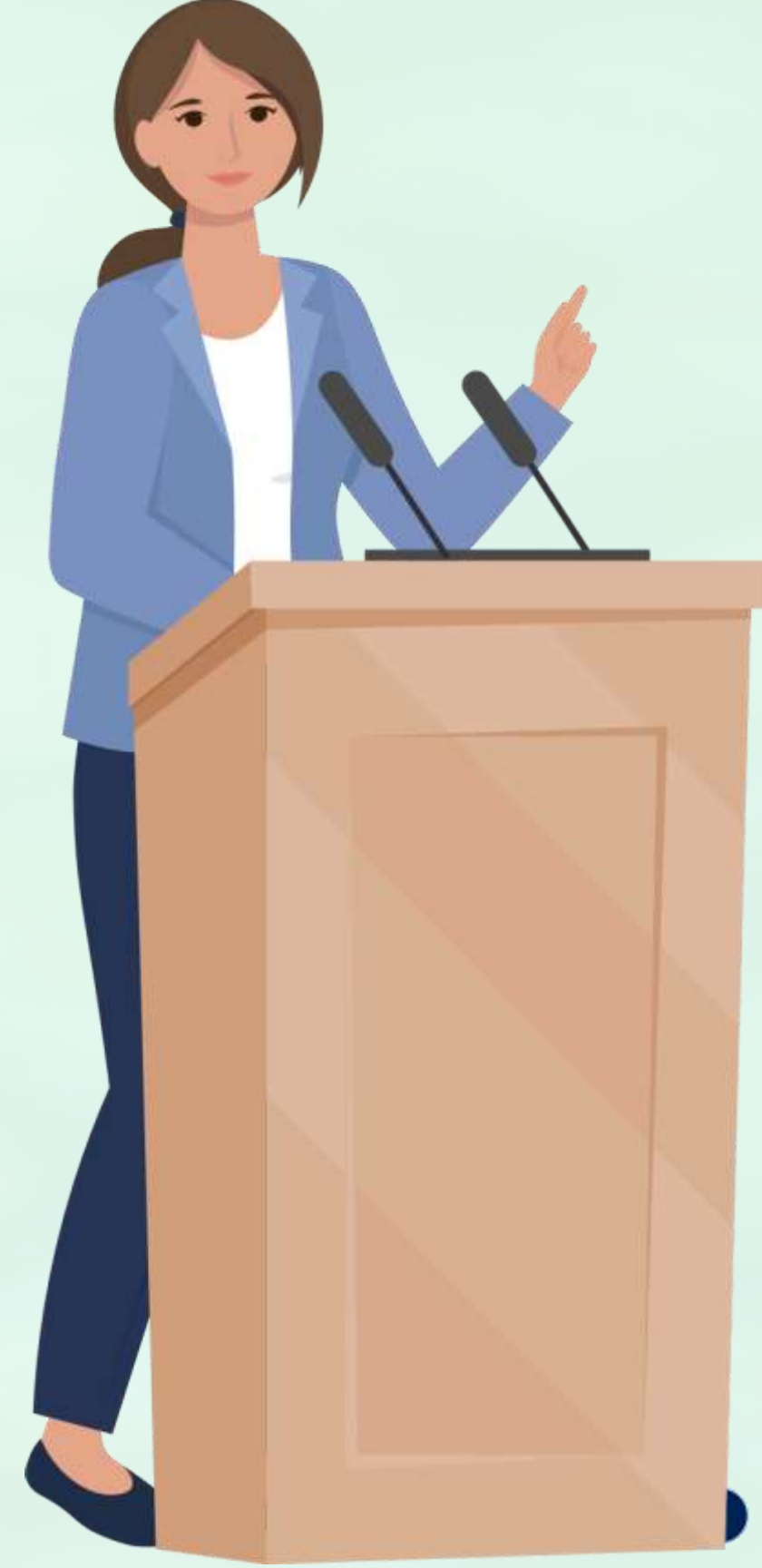
Діалог культур і конструювання знань.

📖📚 Учитель як транслятор знань

Функції:

✓ Передача учням фактичної інформації::

- 🎭 про українську мову;.
- ✍️ про літературні явища;.
- 📖 про історію літератури.
- 🗣️ про мовні норми.

**Учитель-транслятор – це джерело достовірної інформації,
що забезпечує базу для подальшого розуміння та аналізу.**

Забезпечення систематизації знань

- **граматика, орфографія, синтаксис;**
- **літературні терміни;**
- **біографії авторів;**
- **історичні контексти творів.**

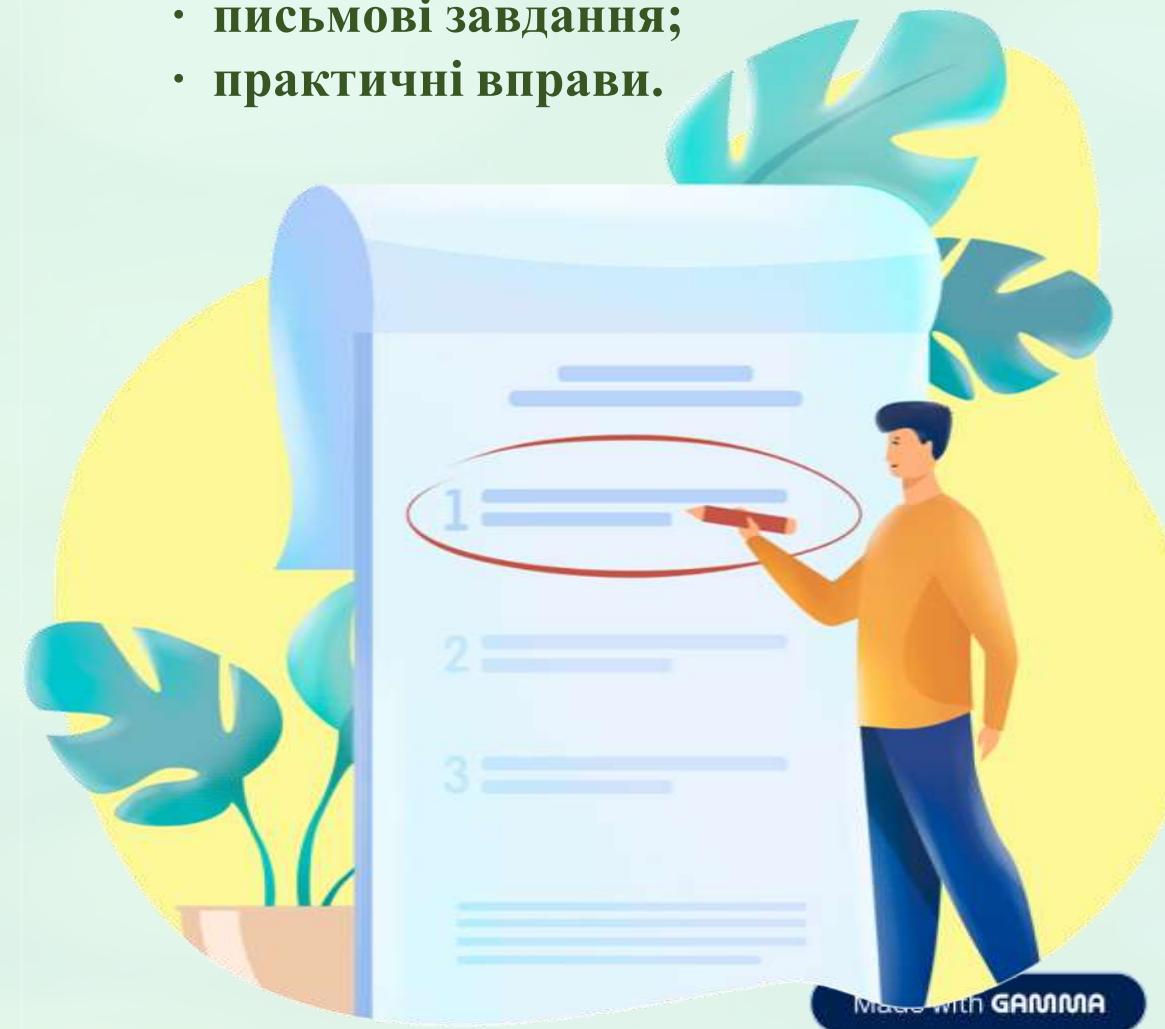
Методи подачі матеріалу

- **лекції та пояснення;**
- **презентації;**
- **навчальні тексти;**
- **мультимедійні засоби.**

Контроль та оцінка:

- **тести;**
- **письмові завдання;**
- **практичні вправи.**

Освітній процес

1

Інформація

формування здатності працювати з різними видами інформації,

2

Вимоги до професійної діяльності

вчителя

організувати пізнавальну діяльність учнів на засадах дослідницького, критичного та смислотворчого підходів

3

Роль педагога

трансформуватися

модернізувати індивідуальну освітню траєкторію ліцеїстів

4

Підґрунтя

Дослідницька компетентність учителя

5

Компоненти

Учитель, учень, освітня програма

6

Ефективність і результативність

Учитель як модератор смислів

у сучасному гуманітарному профілі

- **Трансформація ролі:**

- Від простого передавання фактів до модерації смислів;
- Спрямування інтерпретації текстів;
- Допомога учням у знаходженні власних смислів,

- **Фасилітація дискусії:**

- навігація по темі, модерація дискусії та авторських намірів.

- **Зв'язок літератури з контекстом:**

- Організація обговорення творів;
- Заохочення різних поглядів і підходів;

- **Допомога учням пов'язувати літературні явища**

- з історичними, культурними та соціальними процесами

- **Стимулювання критичного мислення.**

- **Смисловий самостійний пошук учнів**

- Формулювання власних думок;

- Аргументування позицій;

- **Медіація знань і досвіду.**

- «Переклад» академічних знань у життєвий досвід учнів;

- Персоналізація навчання;

- Підвищення змістовності освітнього процесу.

Сучасний учитель у гуманітарному профілі

Реалізація компетентнісного підходу:

- Поєднання теоретичних знань із практичними навичками;
- Розвиток критичного мислення та соціальної відповідальності;
- Підготовка до самостійної діяльності в умовах динамічного соціокультурного середовища.

Роль учителя:

- Посередник між знаннями, соціальним контекстом і ціннісними орієнтаціями учнів, формування здатності ліцеїстів до усвідомленого застосування знань у житті та професійній діяльності.

Сучасний учитель-словесник у гуманітарному профілі

Носій знань

Формує цілісну

компетентну,

Мова, що творить красу й занурює в образи.

соціально

відповідальну

Живе спілкування повсякденності.
особистість,

здатну

орієнтуватися в

Священне слово, що єднає з вірою.

культурному

просторі,

активно впливати на

його розвиток

Слово, що впливає і переконує.

Використані джерела

1. Олена Чубарук. Професійна компетентність вчителів української мови і літератури як психолого-педагогічна проблема. *Педагогічний дискурс: зб. наук. праць* / гол. ред. І. М. Шоробура. Хмельницький: ХГПА, 2015. Випуск 18. С. 267–272.
2. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. К.: К.І.С., 2003. 296 с.
3. PISA. Програма міжнародного оцінювання учнів: Інформаційні матеріали. / Укладачі Вакуленко Т., Ломакович С. Київ. 2016. URL: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2018/01/PISA_Reading.pdf.
4. Паламар С. П. Дослідницька компетентність вчителя української мови та літератури у навчальному закладі професійної середньої освіти. *Наука і технології сьогодні*. 2025. 2(43). С. 431–439.
5. Галина Сердюк. Читацька компетентність – основа розвитку дослідницьких умінь і навичок учнів наукового ліцею. *Українська мова і література в школі*. 2024. № 80–81. С. 59–63.

- Canva
- Gamma
- ChatGPT